

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Marek Boniecki (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa K. G.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 29 września 2014 r. sygn. akt I C 2153/13

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punktach I, II i V w ten sposób, że zasądzoną w punkcie I kwotę 62 000zł obniża do kwoty 42 000zł (czterdzieści dwa tysiące złotych), zaś zasądzoną w punkcie II kwotę 700zł obniża do kwoty 300zł (trzysta złotych);

- w punkcie VI w ten sposób, że nadaje mu treść: „nie obciąża powódki kosztami procesu”;

- w punkcie VII w ten sposób, że kwotę 3 689,70zł zastępuje kwotą 2 928zł (dwa tysiące dziewięćset dwadzieścia osiem złotych);

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 12/15

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 17 marca 2015 r.

Powódka K. G. domagała się zasądzenia od strony pozwanej – (...) S.A. w W. kwot: 272.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia, 5000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem odszkodowania obejmującego zwrot kosztów leczenia i rehabilitacji, 1200 zł miesięcznie jako renty z tytułu zwiększenia się potrzeb, 10.944 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od 1 sierpnia 2012 r. do 1 sierpnia 2013 r., 856 zł tytułem odszkodowania za powstanie trwałego uszczerbku na zdrowiu z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia. Wszystkie roszczenia wywodziła z wypadku komunikacyjnego, któremu uległa w dniu 17 maja 2012 r. w autobusie komunikacji miejskiej w K..

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa, zarzucając, że w przeprowadzonym postępowaniu likwidacyjnym zostały zaspokojone wszelkie roszczenia powódki.

Wyrokiem z dnia 29 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Kielcach: I. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 62 000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 9 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty; II. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 700 zł tytułem odszkodowania za powstanie trwałego uszczerbku na zdrowiu z ustawowymi odsetkami od dnia 9 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty; III. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 400,00 zł tytułem renty, płatną miesięcznie do 10. dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od września 2014 r.; IV. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2657 zł tytułem skapitalizowanej renty z ustawowymi odsetkami od dnia 29 września 2014 r.; V. oddalił powództwo w pozostałej części; VI. zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1660 zł tytułem kosztów procesu; VII. nakazał pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 3689,70 zł tytułem kosztów sądowych; VIII. odstąpił od obciążania powódki kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 184-187) i na jego podstawie uznał powództwo za uzasadnione częściowo. Odpowiedzialność strony pozwanej co do zasady była bezsporna. W ocenie Sądu pierwszej instancji krzywda doznana na skutek wypadku przez powódkę winna zostać na podst. art. 445 §1 k.c. zrekompensowana sumą 90.000 zł (przy uwzględnieniu 28.000 zł wypłaconych z tego tytułu w toku postępowania likwidacyjnego). Sąd wziął pod uwagę przy ustalaniu rozmiaru krzywdy: stopień i trwałość doznanego uszczerbku na zdrowiu w związku z doznanym złamaniem szyjki kości ramiennej lewej, czas poświęcony leczeniu i rehabilitacji, fakt niezakwalifikowania powódki do leczenia operacyjnego z uwagi na ogólny stan jej zdrowia, przebytą mastektomię i choroby współistniejące, doznane cierpienia fizyczne i psychiczne, utrzymujące się poczucie przygnębienia, zmianę dotychczasowego sposobu życia, obniżenie aktywności społecznej i rodzinnej, uzależnienie od pomocy innych osób, a także wiek powódki oraz aktualną poprawę, zwłaszcza w sferze zdrowia psychicznego.

Sąd pierwszej instancji oddalił jednocześnie jako nieudowodnione żądanie zasądzenia zwrotu kosztów leczenia i rehabilitacji, przyjmując za podstawę prawną art. 444 §1 k.c.

W zakresie odszkodowania z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków kierowców i pasażerów pojazdów mechanicznych Sąd Okręgowy uznał roszczenie za zasadne do kwoty 700 zł, stanowiącej różnicę między świadczeniem należnym a wypłaconym w toku postępowania likwidacyjnego (25% - 18% = 7% x 10.000 zł = 700 zł).

Za podstawę prawną rozstrzygnięcia w przedmiocie renty z tytułu zwiększonych potrzeb powódki przyjęto art. 444 §2 k.c. Z kolei orzeczenie o kosztach Sąd Okręgowy oparł na przepisach art. 100 k.p.c. i 102 k.p.c., mając na uwadze, że powódka wygrała proces w 23%.

Wyrok powyższy zaskarżyła apelacją strona pozwana w części zasądzającej zadośćuczynienie ponad kwotę 37.000 zł, odszkodowanie z tytułu następstw nieszczęśliwych wypadków ponad kwotę 300 zł oraz co do kosztów procesu.

Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego: 1) art. 6 k.c., art. 361 §1 k.c. i art. 445 §1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie na skutek przyjęcia, że zasądzona na rzecz powódki kwota 62.000 zł tytułem zadośćuczynienia jest adekwatna i może być uznana za odpowiednią, pomimo że nie odpowiada zakresowi doznanej przez nią krzywdy, a łącznie ustalona kwota zadośćuczynienia pozostaje w znacznej dysproporcji do zadośćuczynień przyznawanych w podobnych przypadkach innym poszkodowanym, tj. zasądzenie zadośćuczynienia wygórowanego w sposób rażący; 2) art. 805 §1 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania z umowy ubezpieczenia NW kierowcy i pasażera w wysokości przekraczającej doznany uszczerbek na zdrowiu. W apelacji podniesiono także zarzut naruszenia art. 100 k.p.c. poprzez zasądzenie na rzecz powódki kwoty 1660 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, chociaż powódka wygrała proces w 23%, a przegrała w 77%, przy jednoczesnym braku odstąpienia na podst. art. 102 k.p.c. od obciążania powódki kosztami procesu od oddalonej części powództwa.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie podnieść należy, że Sąd Okręgowy prawidłowo, z poszanowaniem reguł oceny dowodów wyrażonych w art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co pozwoliło Sądowi Apelacyjnemu przyjąć go za własny. Sąd drugiej instancji nie uzupełniał postępowania dowodowego, nie zmieniał ustaleń faktycznych, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń.

Częściowo skuteczny okazał się zarzut naruszenia art. 445 §1 k.c., gdyż w istocie w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy zasądzoną przez Sąd Okręgowy sumę zadośćuczynienia uznać należało za zawyżoną w stopniu uzasadniającym ingerencję Sądu odwoławczego. Jakkolwiek bowiem Sąd pierwszej instancji trafnie wychwycił wszystkie istotne dla określenia rozmiaru krzywdy elementy, to nie wyważył ich w sposób właściwy.

W orzecnictwie powszechnie przyjęty jest pogląd o kompensacyjnym charakterze zadośćuczynienia przewidzianego w art. 445 §1 k.c. Kryteria takie, jak na przykład poziom stopy życiowej społeczeństwa czy świadczenia zasądzone w innych analogicznych sprawach mają jedynie charakter uzupełniający i mogą być stosowane pomocniczo o tyle, o ile nie przekreślają podstawowej, tzn. kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Na rozmiar krzywdy mają wpływ m.in.: rodzaj, charakter, intensywność i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, stopień trwałego kalectwa, rokowania na przyszłość, negatywne zmiany w psychice wywołane chorobą, utrata szans na normalne życie i rozwój zainteresowań, poczucie bezradności i nieprzydatności społecznej, a także wiek poszkodowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., III CSK 69/13).

Uszkodzenie ciała, jakiego doznała powódka wiązało się niewątpliwie ze znacznym i długotrwałym bólem fizycznym. Z kolei świadomość nieodwracalności skutków zdarzenia, konieczność zdania się na pomoc osób drugich, niemożność funkcjonowania w dotychczasowy sposób musiały w sposób istotny wpłynąć na rozmiar cierpień psychicznych poszkodowanej. Z drugiej strony, aktywność życiowa powódki z uwagi na jej wiek oraz choroby współistniejące musiała być w sposób naturalny ograniczona, niezależnie od doznanego złamania ręki. Poszkodowana w dacie wypadku skończyła 80 lat, przeżyła zabieg mastektomii, udar mózgu, zawał serca. Jej funkcjonowanie przed wypadkiem musiało być zatem adekwatne do tego stanu rzeczy. Zwrócić też należy uwagę na problemy ze słuchem powódki, które w oczywisty sposób ograniczają aktywność społeczną, która był udziałem poszkodowanej. Nie można pomijać także faktu, że stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu powódki nie jest znaczny. Oczywiście jego procentowe określenie ma jedynie charakter pomocniczy, ale pozwala na przynajmniej orientacyjne ustalenie wpływu uszkodzenia ciała na ogólne funkcjonowanie organizmu. Trafnie także zauważył Sąd Okręgowy poprawę, szczególnie w sferze zdrowia psychicznego powódki.

W konkluzji powyższych rozważań Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że Sąd pierwszej instancji w niedostatecznym stopniu uwzględnił przy ustalaniu rozmiaru krzywdy czynnik stanu zdrowia powódki w dacie zdarzenia, w związku z przebytymi chorobami i wiekiem, a także rozmiar trwałego uszczerbku na zdrowiu poszkodowanej. W ocenie Sądu drugiej instancji suma 70.000 zł jest adekwatna do rozmiaru krzywdy doznanej przez powódkę i w pełni realizuje kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia.

Zgodzić też należało się z apelacją w części kwestionującej wysokość świadczenia zasądzonego z tytułu odpowiedzialności strony pozwanej na podstawie umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków kierowcy i pasażerów pojazdu mechanicznego. W sprawie bezsporne było, a nadto znajdowało potwierdzenie w ogólnych warunkach ubezpieczeń komunikacyjnych strony pozwanej, że świadczenie to stanowić miało iloczyn procentowego uszczerbku na zdrowiu i jednego procenta sumy ubezpieczenia, która wynosiła 10.000 zł. Jakkolwiek w toku postępowania likwidacyjnego pozwany zakład ubezpieczeń uznał, że uszczerbek na zdrowiu powódki wyniósł 18%, to jednocześnie wypłacił kwotę 2200 zł, co wynika wprost z treści dokumentów zawartych w aktach szkodowych (...). Skoro u poszkodowanej ostatecznie stwierdzono 25% uszczerbek na zdrowiu, winna ona otrzymać z tego tytułu 2500 zł, co oznacza, że zasądzeniu podlegała kwota 300 zł a nie 700 zł.

Nie zasługiwał natomiast na uwzględnienie zarzut skierowany przeciwko rozstrzygnięciu o kosztach procesu. Ocenny charakter sprawy w zestawieniu z rażąco dysproporcją ekonomiczną stron oraz szczególną rolą strony pozwanej jako jednostki wyspecjalizowanej we wszelkich aspektach działalności ubezpieczeniowej, w tym szacowaniu szkód uzasadniał zdaniem Sądu Apelacyjnego zastosowanie względem powódki dobrodziejstwa przewidzianego w art. 102 k.p.c. Jednocześnie w związku z faktem obniżenia wysokości świadczeń zasądzonych od pozwanej spółki, redukcji ulec musiał rozmiar kosztów sądowych obciążających tę stronę, stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. – o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.)

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego, mając na uwadze argumentację wskazaną już wyżej, orzeczono w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c.